

Vanuit de oppositie bouwen aan een moderne sociaal-democratie

Verandering komt niet door linkse samenwerking. Ook het gedachtengoed en de interne partijorganisatie moeten herzien worden. Het leren begrijpen van jongere generaties is hierin cruciaal.

WIMAR BOLHUIS

Politiek assistent ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid

De PvdA heeft met 29 zetels verlies de grootste verkiezingsnederlaag uit de parlementaire geschiedenis geleden.¹ Het vertrouwen van de kiezer is weg. De samenwerking met de VVD heeft tot een onduidelijk profiel geleid. De komende jaren zal de partij vanuit de oppositie moeten werken aan een modern sociaal-democratisch programma en het vertrouwen moeten terugwinnen.

Het vertrouwen terugwinnen van veel kiezers, maar bovenal van de jongeren in Nederland. Slechts 13% van de PvdA-kiezers was onder de 35 jaar.² En maar 1% van de jongeren onder de 24 jaar die stemde koos voor de PvdA. Dat zegt genoeg. Verandering is nodig. De waarden van de sociaal-democratie – gelijkheid, solidariteit, gelijke kansen, rechtvaardigheid – zijn onder nieuwe generaties springlevend, alleen sluit de uitvoering en de presentatie door onze partij blijkbaar niet meer aan bij de moderne tijd.

Die ouderwetsheid is een essentieel aangrijppingspunt voor de wederopbouw van de

sociaal-democratie. Belangrijk startpunt van het bouwen is om de interne partijorganisatie te vernieuwen (de politieke ledenraden, en onze campagnestrategie en organisatie) en om het gedachtengoed en programma te moderniseren (vraagstukken van de toekomst zoals duurzaamheid of balans op de arbeidsmarkt).

Jongeren zijn essentieel voor de leefbaarheid van een politieke partij op lange termijn

De PvdA moet uiteindelijk ook een links-progressieve partij worden waarin jongeren zich herkennen. Waar de PvdA van oudsher

Wimar Bolhuis *Vanuit de oppositie bouwen aan een moderne sociaal-democratie*

juist populair was onder jongere generaties, hebben bij de afgelopen verkiezingen GroenLinks en D66 dit jongerenimago gekaapt. Jongeren zijn essentieel voor de leefbaarheid van een politieke partij op lange termijn. Voor de continuïteit van het kader, maar ook omdat ouderen juist op partijen stemmen die voor jongeren een toekomstbeeld geven.

Interne partijorganisatie

Om jongeren te trekken moeten de PvdA-bijeenkomsten gemoderniseerd worden. Nu zijn ze ouderwets. Congressen en ledenraden duren urenlang en er is geen echt debat of ideeënuitswisseling. Jongere leden haken hierdoor simpelweg af. Het merendeel weigert dan ook om mee te doen met de discussie. Want men weet op voorhand dat het niets verandert. Echte ledendemocratie vergt dat de partijtop het primaat van de leden accepteert. En de bijeenkomsten moeten daarnaast sneller, interactiever en gezelliger. Je moet je vrienden mee willen nemen naar de PvdA. Dit staat ook in de vernieuwingsagenda #kiesvoordetoekomst voor het nieuwe partijbestuur, die meer dan 400 PvdA-leden hebben getekend.³ Een voorbeeld voor een betere opzet zouden de Ideeënfabrieken van de links-progressieve beweging Positief Links kunnen zijn.⁴

Daarbij moet de campagne beter afgestemd gaan worden op jongeren. Vaak heb ik gehoord van jongeren dat zij op internet, sociale media en populaire radioshow's de campagnespots hoorden langskomen van GL, D66, VVD en D66, en ze de PvdA nergens zagen. Men kan zich afvragen wat de nieuwe generaties laten afhangen van flyers, canvassen of met standjes op de markt staan. Dit ziet er snel uit als ouderwets. De jongeren kiezen waarschijnlijk op hele andere manieren voor een politieke partij – namelijk via de nieuwe media. De PvdA moet daar slagen maken.

Gedachtengoed en programma

De PvdA heeft een probleem. Nieuwe, links-progressieve ideeën onder jongere leden bereiken de partijtop bijna niet.⁵ Die cultuur is een probleem. Jongere leden voelen zich niet gehoord en het gedachtengoed wordt niet gemoderniseerd. Dit is slecht voor de aanwas en

Jongere leden voelen zich niet gehoord en het gedachtengoed wordt niet gemoderniseerd

het behoud van jonge leden en voor de electorale aantrekkingskracht van de PvdA. De nieuwe partijvoorzitter zal oplossingen moeten vinden om tot een open cultuur te komen.

Als het gaat om een nieuw gedachtengoed lijkt de hernieuwde populariteit van de SPD (Sozialdemokratische Partei Deutschlands) en Martin Schulz in ons buurland Duitsland een inspiratiebron. Wat doen zij? De SPD richt zich stevast op een belastingverhoging voor de zogeheten rijken, de sociale rechtvaardigheid en het milieu – specifiek klimaatverandering. Daarbij zet Schulz zich keihard af tegen de AfD (Alternatieve für Deutschland), een partij die openlijk nationalistisch en anti-vreemdelingen is.⁶ Hierdoor wint hij aan populariteit. Doorgetrokken naar Nederland zou dit betekenen dat Asscher zich moet profileren als hoofduitdager van de PVV en Wilders in de komende jaren. Aangezien de sociaal-culturele dimensie de achilleshiel van linkse partijen is, omdat ze vaak vooral sociaaleconomisch worden vertrouwd, moet Asscher in de vier jaar oppositie een duidelijk profiel opbouwen op het samenlevingsvraagstuk; naast de traditionele sociaaleconomische tegenstellingen zoeken met de VVD.

Wimar Bolhuis *Vanuit de oppositie bouwen aan een moderne sociaal-democratie*

Links-progressieve samenwerking

Gelet op de uitslag is links-progressieve samenwerking de komende jaren onontbeerlijk en zelfs heel wenselijk. Waarschijnlijk vallen GroenLinks en SP buiten het kabinet en zitten onze drie linkse partijen samen in de oppositie.⁷ Dit betekent alle ruimte voor groeiende politieke samenwerking over links. Alleen moet dit gestaag, en niet ondoordacht, uit paniek en in haast zoals de oproep van minister

Plasterk nog niet eens een week na de verkiezingsdatum suggereerde.⁸ De poppetjes, identiteiten en culturen zonder grote weerstand samenvoegen vergt namelijk massagetijd. De komende jaren in de oppositie kunnen gebruikt worden om een links-progressieve coalitie te smeden voor de Tweede Kamerverkiezingen in 2021. Dat kan zomaar nodig zijn, voor Asscher en de PvdA. Want ooit wordt het weer een linkse lente! Als we hard werken misschien al in 2021.

Noten

- 1 Het vorige record stond ook op naam van de PvdA: 22 zetels verlies, van 45 naar 23 in 2003.
- 2 www.nos.nl/artikel/2163382-jong-of-oud-man-of-vrouw-wie-stemde-op-welke-partij.html.
- 3 www.volkskrant.nl/opinie/
- 4 www.positieflinks.nl.
- 5 Daarom schreef ik eerder het 'Positief Pamflet' (2015), met daarin 17 links-progressieve ideeën voor een PvdA die zelfstandigheid, vrijheid en vooruitgang ondersteunt.
- 6 www.nrc.nl/nieuws/2017/02/17/op-deze-impuls-zat-duitsland-te-wachten-6742075-a1546590.
- 7 Bij het schrijven gaat de informateur een coalitie VVD, CDA, D66 en GroenLinks onderzoeken.
- 8 www.nos.nl/artikel/2164063-plasterk-pvda-moet-samen-gaan-met-groenlinks.html.